

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SGURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOGI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- I. SGURTU — O biruință a d-lui N. Gane.
C. TEODORESCU. — Cîntecul (după Goethe).
N. DUNĂREANU. — Domnul Davidescu. (nuvelă).
I. M. MARINESCU — Harald (după Uhland).
D. N. CIOTORT. — De la Stockholm la Visby.
E. CIUCHI. — Sonetul
M. LUNGEANU. — La focuri. (schită).
Sc — Cronică.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

— x —

A apărut:

Insemnările lui
Neculai Manea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

M. Sadoveanu

PREȚUL LEI 2.—

De Vânzare la Toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12' »

O BIRUINȚA A D-LUI N. GANE

— Cu prilejul ediției II, complet revăzută și corectată, a «Infernului» din «Divina Comedia» lui Dante Alighieri. Iași, Editura librăriei Nouă Iliescu. 1907. —

Ne bucurăm din toată inima pentru această a doua ediție a operii de înaltă valoare culturală și etică, pe care bătrînul scriitor cu sufletul tot tînăr a săvîrșit-o în amurgul măreț al activității sale literare. Ne bucurăm că pătrunde și 'n masele publicului nostru cetitor una din capodoperile literaturii universale, monumentul cel mai falnic al geniului literar romanic. Dar ne bucurăm și pentru-că această primire călduroasă este un semn de închinare — discret, e drept, însă cu atît mai sincer — din partea obștei cetitorilor de carte romînească în fața vredniciei aceluia care nici după zeci de ani de muncă și de jertfă n'a obosit, n'a încetat să dăruiască, din plinul sufletului său de poet, pentru hrana sufletelor mulțimei setoase de poesie.

Această închinare este pe deplin meritată prin însemnătatea personalității literare a d-lui N. Gane, educator cu mînă fericită a două generații de scriitori și de cetitori în viața noastră culturală; dar este pe deplin meritată și prin frumusețea traducerii «Infernului», încetățenit pentru întiași dată în versuri romînești. O limbă romînească limpede și vioaie, un stil solemn, potrivit clasicității operei, o interpretare de fond foarte conștiincioasă și pricepută, adeseori într-iaripată de-o inspirație sprintenă, o stăruință eroică în greul muncii, în răsturnarea piedecelor, în netezirea drumului, în ajungerea țintei depărtate, — iată calități pe care și criticul cel mai sever le va recunoaște d-lui Gane fără nici o rezervă.

În literatura noastră, deși romanică, nu exista pîn'acum o traducere în versuri a «Divinei Comedii», precum nu există nici astăzi măcar o traducere în proză, complectă. Întîia încercare de-a «împămînteni» în graiul romînesc celebra operă se datorește unei femei — spre mulțumirea și lauda sexului care nu-î totdeauna cel «slab», precum din nenorocire nu-î totdeauna cel «frumos». Răposata doamnă Maria Chițu, o Craioveancă, mama cunoscutei scriitoare Lucia Chițu, a publicat

pe vremuri (1883) o traducere în proză a «Infernului» și «Purgatoriului»; această traducere are și meritul de-a fi condus pe mulți dintre noi încă din înflăia lor tinerețe în templul gloriei lui Dante, într'un timp, deci, când mintea noastră necoaptă putea cuprinde însemnătatea culturală și desăvârșirea estetică a operii tot atât de puțin, cât de ușor se mulțumia cu traducerea într'o prosă românească fără calități deosibite.

A doua încercare de tilcuire pe limba noastră a «Comediei», de astă dată în versuri, a fost dat să fie stîrnută pe la începutul anilor 1880 în cercul «Junimeî» literare, cunoscătoare a comorilor literaturii universale în aceiași măsură în care își dedia seama de nevoia îmbogățirii noastre sufletești, prin traducerea și răspîndirea după putință a celor mai de seamă dintre ele.

Totuși, ceia ce a stîrnit noua încercare n'a fost chibzuiala vre-unei savante secțiunii aleasă anume pentru redactarea... ante-proiectului de traducere, nici îndemnul și dărnicia vre-unui Mecenat amator al clasicității italiene, nici alte asemenea datini străine de atmosfera familiară a «Junimeî», ci o glumă ca ori-care alta din acest cerc și întimplarea fericită că ea s'a prins, ori mai bine că însăși a prins în mrejele ei o victimă care, după ispășirea osîndeî, avea să apară ca un erou.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu seninătate și cu mulțumire de suflet povestește d. Gane pățania cu această glumă în prefața ediției I-a a traducerii sale. Din nouă versuri cite erau de tradus în schimbul unui premiu de cozonac în dublă porție, la ceaiul de Sîmbătă al «Junimeî», harnicul nuvelist, mereu ispitit de farmecul maestrului-florentin, traduse și dete la iveală șapte cînturi întregi din «Infern».

Apoi, mult amar de vreme, douăzeci și trei de ani bob numărat, traducătorul nu mai atinse pana care-î adusese laude și încurajări. Dacă, însă, un altul, la vîrsta și cu ocupațiile și nevoile d-lui Gane, n'ar mai fi fost niciodată hotărît a se întoarce la opera mare ce-l ademenise în împrejurări așa de glumețe, — iată că tocmai în 1905 conștiința legămîntului ce făcuse către admiratorii romîni și străini ai «Homerului italian» se trezi cu putere în sufletul poetului povestitor și o rîvnă de muncă fără de pereche îl cuprinse. «În cincî luni și jumătate am dat gata la vrîsta de șaizeci și șapte de ani restul de douăzeci și șapte de cînturi, o lucrare de patru ori mai mare de cît cea săvîrșită de mine în douăsprezece luni, cînd eram cu douăzeci și trei de ani mai tînăr», — așa citim în Prefața ediției I-a.

Copleșit de truda cea fără pic de popas, doborît de bucuria biruinței care venia ca un răsărit de soare după nopți scurse în aler-

gătura ne bună a penei, traducătorul avea toată dreptatea să exclame cu melancolie :

«Cine știe dacă aceasta nu va fi ultima mea lucrare, ultima floare răsărită în ogorul de muncă al bătrînețelor mele ; zic floare, nu din punctul de vedere al traducerii, ci pentru că, bună-rea, această traducere mi-a procurat totuși plăceri estetice, precum nu simțisem nicădată în cursul îndeletnicirilor mele literare. Aceste câteva luni rupte din viața mea, cit am stat în atingere-necurmată cu sufletul, cu inima, cu mintea celui mai mare rapsod al Italiei, cit m'am încălzit la flacăra dulce a poeziei lui, cit am împărtășit emoțiunile lui în fantastica călătorie făcută împreună cu el în imperiul întunerecului, emoțiuni pe care am încercat să le redați cu instrumentul imperfect al talentului meu în limba noastră soră, am fost, pot zice, un om fericit, căci în timpul lucrului mă scuturasem, ca arborele de omidă, de toate grijile vieții, uitasem tot ce era străin de lucrul meu, mă uitasem pe mine însumi.»

Iar un an după aceste mărturisiri, duioase ca mărturisirile atîtora dintre eroii simpatici ai «Nuvelor» sale, d. Gane are bucuria să vadă cu ochii o ediție epuizată și mai are tari ade-a se apuca, sprinten și acuma, de revizuirea completă a vechei traduceri, — căci «Dumnezeu mi-a dăruit zile». Și iarăși îl auzim mărturisind, de data asta cu o melancolie adîncă și prea întunecată decît să poată fi mai mult decît izbucnirea neașteptată, zguduitoare a sentimentului ce ne cuprinde în fața amurgului care încinge ziua palidă într'un briu de vîpăi :

«Mi se pare că tot ce-a fost să fac, am făcut și că acum scopul vieții mele este atins. Văd un mare gol înaintea mea și nu mai am curajul și plăcerea de-a întreprinde altă ceva. Și ce oare alt ceva aș putea întreprinde care să mă absoarbă, să mă robească....»

Limpede vedem noi că e numai stingerea zilelor în care s'a desăvîrșit această faptă literară plină de rod, și parcă simțim de pe acuma, din cititul celor două Prefețe, binefăcătoarea lumină a razelor ce vor mai coborî încă din tinerețea fără bătrînețe a sufletului său, în chipul altor «zile trăite».

Cit pentru săvîrșirea cu osîrdie și cu jertfe a traducerii «Infernului», ea va rămînea o pildă de ce poate conștiința răspunderii pentru cuvîntul dat mazelor și acelor cari se înclină lor.

Cu traducerea d-lui Gane, generația d-sale și-a plătit pe deplin

tributul către geniul literar al lumii romanice medievale, pe cînd birul vremii nouă îl are în seamă, cu sfințenie, întîiul între cîntăreții noștri de astăzi și întîiul între traducătorii noștri din orice vreme, d. G. Coșbuc, cu fragmentele admirabile din «Infern» care aū cînstit coloanele revistei noastre în anii trecuți.

I. SCURTU.

H A R A L D

DUPĂ UHLAND

*In goana roibilor se duc
Viteazul Hårald cu-a lui ceată,
Supt foc de lună stråbåtînd,
Pådrea tristå, neumblatå.
Rî steaguri filfie ca pråzi
Din lupta grea și sîngerîndå
Și clocotesc cårunte stînci
De cîntec vesel de izbîndå.
Dar prin tufiș ce freamåte?
Și cine prin ștejarî pîndește?
Ce-åpare prin rårîiți nori?
Din rîu spumos cin' se ivește?
Și cine-aruncå florî în jur
Șatît de dulce cine cîntå,
Jucînd prin șirul de cetași?
Și cine sus pe șea s'avîntå?
Ah, cine mi-î sårut' acum
Și 'n mîngîeri mi-î tot dezmiardå,
De fårå såbiî mi-î då jos
Și pacea-i face så și-o piardå?
P'al lelelor ușor șireag
Și cin' le-o ține piept vre-o datå,
Cînd pe-a lor locuri a cålcå
In mersul ei temuta ceatå?
Dintr'åi lui singur numai el,
Viteazul Harald se trezește:*

*El doar din creștet pînå 'n tålpi
E'n strai de-oșel ce-åprîns lucește.
Dar despuiåți sînt toți åi lui,
Pe jos zac paloșe și zale
Și fug cei roibi får' de ståpîni,
Mușcînd spumîndele zåbale.
De grea 'ntristare 'nfrînt atunci,
Pe cal viteazul Hårald sboarå,
Supt foc de lunå stråbåtînd,
Pustiul codru ce'nfoarå.
Și iat'ajunge lîng'un rîu
Și grabnic de pe roibu-i sare,
Își scoate naltul coif și bea
Din åpa rece cu 'nsetare.
Dar cum båu ca'n lanț vråjit
Ființa-i toatå se cuprînde,
Pe-o stîncå 'n drum se laså greu,
Clipește 'ncet și somnu-l prînde
Si doarme-åșa de veacuri el
Pe-acciași stîncå neclîntitå,
Cu capul pironit de veci
Pe barba-i lungå, 'ncårunțitå.
Si rar, cînd codrul supt furtuni
Måi pleacå fruntea-i fulgeratå,
Stråvechiu-i paloș, ca prin vis,
Atunci bårînul Hårald catå.*

I. M. MARINESCU.

DOMNUL DAVIDESCU

(Sfârșit).

V.

De cite-va zile domnul Davidescu era foarte amărit... Veșnic făcea socotelă pe teigheaua de brad, socotelă care nu-î eșiau; vânzare nu era și polițele, ah polițele, aceste fițuici afurisite care-l umpleau de grijă ziua, nu-l lăsaū să doarmă noaptea. Ca să deschidă crișma, ipotecase casele, acuma s'apropia și termenul procentelor, și-al capitalului... 100 de franci la casă; 100 de franci o poliță și licența și toate acestea la sfârșitul lunei... De unde să le scoată? S'aștepte să-l dea afară, ce se va face? Fără casă, fără slujbă!... Îi venea une-oră să plingă de amărit ce era. În crișmă marfa nu se vindea. «Ce să mă fac?», se gîndea el zi și noapte. Speranțele lui că vânzarea era să se schimbe erau duse. Nici regimentul nu venise la exerciții pe cîmpia din apropiere, după cum fusese vorba. Ținea deschis pînă la 12 noaptea, doar or mai veni mușterii. Mai în tot-dea-una adormea cu coatele pe masă; dimineața pînă ce se lumina, trebuia să deschidă. Ajunsese într'un hal de oboseală de nu se putea ține pe picioare.. Apoi drumurile pe jos la Galați, prin soare...

Acuma începea să-și aducă iar aminte de «slujba lui care de bine, de rău i-aducea 100 de franci pe lună»... Cu zilele care treceau și termenul datoriei se apropia... Mai avea numai o scăpare: S'amîne nevastă-sa plata datoriei la Iordăcheasca și să-î dea lui banii să-și plătească din angarale. Da, asta era singura scăpare. Chemă pe Lisaveta și cu glas blajin, rugător, îi spuse: «Lisavetă, tu tot ai să iai 80 de franci de la moșier; amină pe Iordăcheasca și dă-mi mie banii ca să plătesc datoriile; ai putea să-î ceri și pe o lună înainte, că de, îi bogat».

— Ce, să-ți dau eu banii mei... eu care mă coc la mașină?

— Lisavetă dragă, vin datornicii și ne dau afară, rămînem pe drumuri...

— Nu pot... e imposibil... poate să facă ce-o vrea...

Davidescu pune mînele cruce, se uită în ochii ei cu umilință...

— Gîndește-te, frățioare, rămînem pe drumuri!...

— Nu vreaū să știū; dumneata m'ai adus aici...

— Bine, dar ce sînt eu de vină dacă afacerile merg prost?...

— Dumneata ești de vină! strigă ea care avea gust de ceartă.

El se uită fix în ochii ei și-o clipă îi trecu prin suflet un fior de ură... Ar fi fost în stare s'o lovească, s'o apuce de păr, s'o tîrăe pe

jos, dar se opri la gîndul că-l aud oamenii din crișmă și se face de ris... «O! Doamne, cu ce ți-am greșit eu, de mă pedepsești așa», se gîndea el. «Eü, om cinstit care n'am făcut la nimeni rău, de ce m'ai osîndit să sufăr atita!... strînge-mă odată, Dumnezeuule! Asta'i femeie, asta'i tovarășă de viață? să te vadă că te 'ntinzî și ei să nu-î pese»... își zise el încet.

Trecură încă două zile la mijloc... Două zile care pentru Davidescu fură veacuri de suferință. Ii venea une-orî să se ducă singur la moșie să-î spuie durerea lui, să-l ajute, cu banii ce-aveau de luat... Iar se răs-gîndi: n'avea curajul, pe urmă ea vorbise cu dînsul, să nu se supere cum-va dacă i-o zice și el... Se lupta cu gîndul și nu știa ce să facă, cum s'o scoată la capăt... In vremea asta Lisaveta par'că nici n'ar fi știut de necazurile lui bărbatu-său: era veselă, rîdea... Mai ales din seara ceea se 'nădise la băut și la petreceri... Moșierul nu venea nici-odată cu mîna goală. Ziua mergeau de multe orî în pădure la plimbare și petreceau...

Marioara, cîte-va zile fu tare abătută, tristă și dese-orî era cu ochii roșii și umflați de plîns; asta mai ales din seara cînd își perduse mințile și se lăsase moșierului. A doua zi fu în stare să se omoare... Mătușă-sa care știa totul, o lua cu gura: «Ce ești prcastă? Ce te mai bocești? De cît să-ți mînnici viața cu un mitocan ca al meu, mai bine să petreci cît ești tînără...»

Și vorbele acestea le spunea de cîte orî fata se 'ncerca să-și tînguiască păcatul. Acuma nu mai zicea nici ea nimic; slabă, fără voință, era o jucărie în mîna celor doi, cari o purtau după voia lor... De cîte orî merșeră în pădure, petrecură, odată s'au dus la casa moșierului unde își pierdură o jumătate de zi în desfrîu... par'că nici fată nu se mai gîndea la curățenia ei de altă dată, începuse chiar să imite pe mătușă-sa în cîntece, în vorbe cu înțeles.

Intr'o zi pe cînd Davidescu se 'ntorcea din Gara Bărboși, găsi pe tejghea două avize de polițe... «Ce să mă fac, ce să mă fac, se gîndi el din nou... Se duse iar la nevastă-sa să i-le arăte, crezînd că o s'o facă să se schimbe.

— Lisaveto, nu mă lăsa, pentru numele lui Dumnezeuü... ce-î asta? Nu ești soție, nu ții la casa ta?

— N'am ce-ți face, nu pot.

— Bine, Lisaveto, nu vezi că ne așteaptă prăpastia?!...

— Măcar să fie orî ce, nu-mî pasă, eu nu te-am adus aici...

— Atunci am să mă duc eu la Teodoru, să-î cer, dacă tu ești cu inima de dușman.

— Să-î cerî? dar cine a muncit, dumneata?

— Și eu muncesc și sufăr, Dumnezeu mă știe...

— Și la urmă, ce să-ți mai ascund, draguță, vorbi ea zîbind cu răutate... baniî i-am luat eu de mult...

— Cum ? ai luat baniî ? Ce-ai spus ?... Ai luat baniî fără să știu eu ?

— Da, am luat și mi-am făcut ce-mă trebuia!... că dumneata nu ești în stare, trebuie eu să muncesc.

— Bine, șerpoaică afurisită și ticăloaso ce ești, tu te gîndești la rochiî cînd la ușa ne așteaptă datornicii, să ne vindă și perna de supt cap...

— Domnule, să nu mă insultî în modul acesta... Nu sunt crescută astfel și cu baniî mei fac ce vreau...

— Cum ? afurisito, cum să nu te insult ! și ridică brațul s'o lovească... În clipa aceea intră Marioara galbenă și opri brațul lui moșu-său. El bilbiî cîteva cuvinte, voi să mai spue ceva, dar simți cum sîngele i se urcă la cap, că ar cădea jos dac' ar mai sta acolo, eși în ușa hanului cu șorțul dinainte, cu capul gol, cu papucii în picioare și o luă pe șosea fără să știe ce face... Cînd ajunse în capătul drumului, se opri, auzînd glasul postașului care-l striga: «Domnule Davidescu, aveți o scrisoare».

El luă scrisoarea, o desfăcu tremurînd cu frică — știa că vre-un nou datornic îl somează. Parcă nu îndrăznea s'o citească... în sfîrșit și-aruncă ochii și de odată... rămase zăpăcit, pierdut, cu gura căscată în fața celor ce vedea :

Domnule,

...Vă vestesc că nevasta cu nepoata dumneavoastră, petrece în fie-care zi în păduricea de pe malul Siretului... De mult știam lucrul acesta, dar mă feream să vi-l spun... Vazînd că petrecerile nu mai încetează, că proprietarul moșie în setea de a-sî bate joc de femeî nu mai are margine, m'am gîndit că fac bine să vă pun în cunoștință și să luați măsuri... Vă veți putea singur convinge ducîndu-vă între orele 4 și 5 în pădurice.

UN BINEVOITOR

Davidescu nu mai avu puterea să citească scrisoarea pînă la capăt... Sîngele îi năvăli din nou în față, miinele, corpul îi tremurau, proprietarul... nevastă-mea... nepoată-mea... bilbiia el într'una... «Ei petrec... Doamne, doamne ce faci cu mine... De ce nu mă strîngî!... sfîrșește-mă odată!...» Se opri din nou și iar aruncă ochii pe scrisoare... «Auzî, proprietarul, proprietarul... cîntea caseî... s'ajungă oamenii să spue că am tractir... nepoată-mea... femeia mea... Cum se poate una ca asta ?!... Să fie în stare nevastă-mea... nepoată-mea...» Picioarele i se muiară, ochii cătau rătăciți, părea zăpăcit... Sta în mijlocul

cîmpului cu capul gol, cu hîrtia în mîină, făcînd gesturi largi... Se întoarse apoi într'un suflet acasă și chemă pe Marioara.

«Să-ți faci bagajul, să te duci din casa mea, acasă, eū nu te pot ține... Auzi? acuma, biblîi el... Eū nu pot... Aici în casa mea, cîntea mea...» Și se repezi la nevastă-sa: «Să faci bagajul fetei, ticăloaso, să plecați, să vă duceți degrabă... că se întîmplă o nenorocire în casa asta... eū muncesc și voi vă bateți joc de mine...» — și se sforța s'arunce asupra fetei, asupra nevestei-se toată ura, toată patima care clocotea în el. Fata îl privea tremurînd... crezîndu-se perdută, se uita în ochii lui moșu-său și nu putea spune o vorbă... Davidescu înfuriat, se repezi iar la nevastă-sa și-i strigă: «Să duci fata acasă, acuma, degrabă.. ticăloaso... afurisito... auzi, să-ți bați tu joc de cîntea mea...» Ea încercă să se opue, să-l ia la gura mare, el într'o turburare ieși afară frîngîndu-și mîinele, clătînînd din cap... se duse în dosul grădinei, și căzu zdrobit, pe o bancă. Din ochii slabi șterși, se scurseră două lacrimi și rămase mult acolo, zdrobit de durere... «Auzi nevastă-mea, gema el din cînd în cînd, ce i-a dat în gînd, de ce s'a apucat?!... să-și bată joc de fată... să se ducă în pădure... Cîntea lui călcată în picioare. Nepoata lui pentru care era în stare să-și dea viața... Văi de mine, se poate una ca asta!.. Și moșierul să fie așa om... Ar fi rebuit să mă pun la pîndă... A... dar ce să mă pun la pîndă? De ce tot îmi spuneaū? «Ne ducem puțin în plimbare la pădure, să măi luăm aer. Așa. Asta-i adevărat». Și la gîndul acesta se înfuria din nou. Se scula hotărît să le spuie tot, să facă scandal, să strige în gura mare, să le bată, să le lovească... onoarea lui de om cîstit.

Întră înfuriat în prăvălie, de acolo în odaie... dar femeile plecaseră deja în grabă rāvășînd totul prin casă. El se lăsă cu coatele pe tejghea și căzu din nou ca un nenorocit care n'a fost născut decît să sufere.

Din seara ceea căzuse într'o tristeță adîncă de-ți era jale să-l privești. N'avea chef de vorbă, nici de treabă. Mergea ca purtat de alții și polițele băteau la ușă... «Ce să mă fac, ce să mă fac? Toată noaptea s'auzea geamătul lui din odăiță... se scula de cîteva orî și se plimba cu pași rari prin odaie. Și dînsa a plecat... afurisita s'a dus. Moșierul veni o singură dată și întrebă de Lisaveta, de masă, apoi plecă, făcîndu-se că nu știe nimic.

Trecură două zile așa, în prada unei dureri amare. A treia zi, nevastă-sa se întorcea veselă, împoțonată, parcă nimic nu s'ar fi întîmplat.

— Ai dus fata acasă? răcni el înfuriat...

— Am dus-o; ț'am făcut cheful, mitocanule... și foarte supărată trînti pālăria din cap, se desbrăcă nervoasă...

Davidescu nu știa ce să spuie... prea îl luase repede. Sta în ușa crișmei cu mâinile cruciș și holbă ochii mari.

— Din cauza dumitale, țipă ea, s'a îmbolnăvit fata... Să te ei după anonime, după minciuni, bărbat ești dumneata?.. M'ai făcut de ris... pe mine, femeie cinstită...» și 'ncepu a plînge...

El căscă din nou ochii mari, blînzî... Ar fi fost în stare să se roage să-l ierte și nu îndrăznea să spuie o vorbă... Se credea vinovat că s'a luat după fleacuri, după anonime... Da, anonime. Își aduse aminte că pe cînd era în percepție, cineva făcuse o anonimă pentru un altul, că-și dă demisia din slujbă și-l iscălise... Acela nu știa nici cu capul...

— Uite, Lisaveto... am aflat.

— Cu dumneata nu mai vorbesc.. cu'n om care ajunge în mintea copiilor... Auzi, eū persoană cinstită, de considerație, să spuie că... dar ce să mai vorbesc? de așa viață am avut eū parte!...

— Vezi, m'am luat și eū cum eram necăjit, într'un moment de furie, fără să mă gîndesc... prima furie.

Lisaveta trecu în odaie și fața i-se descreți de-odată... Acuma lucrurile erau aranjate... reușise de minune în planurile ei...

Se întoarse înapoi și iar își luă un aer supărăcios...

— Acuma cu prostia dumitale, am perdut și pe moșier de la masă...

— Cum, am perdut pe moșier? vorbi el mirat.

— Da; a aflat ce fel de om ești și s'a indignat...

— Cum, a aflat moșierul? dar cine i-a spus?

— Ne-a întilnit la gară și i-a spus Marioara...

Davidescu se 'ntrista și mai tare... «A aflat moșierul!» Asta îl zdrobi. «Iaca ce face un moment de furie!»... Se gîndi să-l roage, să-l ierte, îi vorbi nevaste-si.

— Aș, unde se poate!... Ce crezi că te joci, cum te joci cu mine?... Speranțele lui erau va să zică zdrobite... Și polițele se apropiaū... Începu iar s'alerte din toate colțurile; se duse la Galați, pe la bancheri... În lipsa lui, Lisaveta se ducea la masă la curte... O găsi pe Marioara mai tristă, singură, în încăperea odăilor... Teodoru o primise într'un moment de zăpăceală și-acuma îi părea rău. Întîrzia pe cîmp și nu venea de cît seara... Își făcuse planul cum s'ar cotorosi de ea. Se purta chiar rece cu fata și asta o durea mai mult ca orî-ce, ea, care acum îl iubea... Se feri însă de a spune mătușe-si durerea ei; și după ce Lisaveta plecă, iar începu să plîngă... Bătrîna venea și-o căina: «Vaî, sărăcuța cum a ajuns ea aici»...

În ziua aceea Davidescu se 'ntoarse și mai descurajat... Acuma totul e perdut... polițele s'apropie... fie-care ceas, fie-care minut, i-aducea șiruri

nesfârșite de durere... Începu să se primble prin dugheană, cu mâinele pe pept, galben ca și covrigii cari atârnau pe sforicică de-asupra tejghelei... Mai erau numai două zile; trebuia să-și vîndă marfa, să-și ia vinul, să-și vîndă casele... «Ce să mă fac, ce să mă fac» se frămînta el toată ziua... Se gîndi s'alerge a doua zi la un prieten, ca să-l ajute cu parale.

Se uită la nevastă-sa și începu s'o roage ca să meargă la moșier sau la Galați, poate-o găsi să împrumute ceva... Și iată că'n durerea asta îl găsi supt sara celei premergătoare scadenței polițelor, Sevasta, mama Marioarei.

— Bine v'am găsit; vorbi ea veselă, intrînd pe ușă.

— Bine-ai venit...

Se întoarse, se uită... «Ce mă faceți? Nicî n'ați venit să-mi spuneți că-mă mai opriți fata...

Davidescu, de supărat, n-auzi nimic. Femeea, după ce se uită în jurul ei și mai vorbi cîte ceva, întrebă iar:

— Da Marioara, unde-î?

— Marioara?... vorbi el, holbînd ochii mării, tresărînd parcă dintr'un somn...

— Da, am venit s'o iașu acasă, că mai mult n'o pot lăsa...

Davidescu căscă gura prostit...

— Cum s'o iașu acasă? dar n'a venit? N'a dus'o Lisaveta? Fu un moment de tăcere și de uimire... Femeea se uita la Davidescu. Davidescu la nevastă-sa... parcă vorbeau o altă limbă și nu se puteau înțelege. Lisaveta deschise și ea gura să vorbească ceva, dar se zăpăci... Sevasta se uita la ei mirată și nu 'nțelegea nimic...

— Unde mi-î fata? vorbi bătrîna... de data asta serios.

— Dar n'a venit acasă? N'a adus'o Lisaveta, unde-î?

— De unde?

— Unde-î fata? întrebă Davidescu, întorcîndu-se spre nevastă-sa.

— Am... am... voi să bilbie... și se perdu neștiînd ce să spuie...

— Cum? Unde-ai dus fata? strigă furios Davidescu...

— Am dus'o... la o... prietenă...

— Marioara mea! țipa bătrîna, galbenă; unde-î? Ce mi-ați făcut'o? Davidescu se 'ntunecă la față, începu să trezure și se repezi la nevastă-sa.

— Unde-ai dus fata? răcni el, cu pumnii strînși.

Ea se feri, voi să fugă...

— Fata mea, unde mi-ați dus'o? țipă din nou bătrîna, frîngîndu-și minile.

Circiumarul perdu ori-ce judecată; ca o fiară se repezi asupra ne-

veste-si și o apucă de coade.. o repezi de ușă, o lovi cu pumnul în față...

— Unde-î Marioara? că te omor! gemu el...

Bătrîna alerga de colo pînă colo într'o durere groaznică, pe cînd circiumarul o trîntise pe Lisaveta jos și-o lovia cu picioarele: «spune!» răcni iar, lovind'o, călcînd'o...

— Spun, nu mă omori; strigă ea... spun.

— Unde-ai dus'o? Mirșavo !...

— E la curte, la moșier...

— La curte?... Stai că-ți dau eu, gema el lovind-o cu o sete care nu mai avea margini...

— Mi-ați nenorocit copila, nemernicilor! țipă bătrîna în hohote de plîns, v'ați bătut joc de ea !... Bătu-v'ar Dumnezeu, ticăloșilor... Și țipetele groaznice, sfișietoare, umpleau de groază cuprinsul odăiei. Din gura Lisavetei singele începu să țîșnească cald și numai atunci Davidescu o lăsă de lovit... O apucă pe bătrîna de mîină și porniră prin noaptea neagră, pe malul lacului întunecat... La ușa porților bocești bătu fără să i-se deschidă. Atunci sări gardul și alergă într'o furie nebună la ușa caselor. Bătu cu putere de cîteva ori, lovi cu umărul și atunci ușa i-se deschise... Moșierul cînd îl văzu așa furios, se uită la el cu frică pentru un moment... Fata, speriată, voi să fugă într'o odăe, dar Davidescu o văzu, se repezi și o apucă de mîină trăgînd'o la el: «Mișelule, tilharule, strigă el moșierului... «Mi-ai nenorocit fata, țî-ai bătut joc de ea... Om ești?...»

— Cum îndrăznești să intri în casa mea, cu forța? răcni el întorcînd ochii furios către Davidescu.

— Ce-ai spus? răspuse Davidescu crunt și strîngea pe fată de mîină, par-că să n'o scape —

— Ce te uiți așa? mă, dobitocule; acuma te 'mpușc... Și se repezi la Davidescu, îmbrîncindu-l pe ușă.

El nu mai putu zice nimic și porni năuc ținînd strîns de mîină pe fată, care tremura perdută în minile lui. Afară bătrîna gema lingă poartă și glasul ei jalnic mușea trist, dureros în noapte... «Fata mea... vai de mine, cum mi-ați nenorocit-o, plăti-v'ar Dumnezeu să vă plătească !...»

El lăsă fata bătrînei, și fără a-i spune o vorbă, începu să alerge pe șosea, pe malul apeii, cu gîndul ca să zdrobească pe ființa care și-a bătut joc de cinstea casei și a nepoată-sei... dar cînd ajunsese acasă crîșna era goală... Înlăuntru, totul aruncat și răscolit... Davidescu o căută peste tot locul în casă, prin grădina... degeaba. Ea fugise...

A doua zi dimineața cînd creditorii veniră să sigileze marfa, îl găsiră spînzurat de tavan...

NECULAI DUNĂREANU.

C Î N T E C E

DUPĂ GOETHE

I

*Tu, cea orînduită de ceruri să descreești
Amara suferință a firii omenestii,
Să dai înviorare simțirilor celui
Ce plînge nenorocul în cîntecele lui,
Ah, sint de frămîntarea vieții ostenit,
Cunosc zădărnicia-i din cît am pătimit,
Cuvine-se-alinare durerii să aștept,
O, liniște adîncă, pogoară-mi-te 'n piept!*

II

*Coboară pe 'naltele-i culmi
O liniște-adîncă,
Doar frunza rotașilor ulmi
Mai tremură încă.*

*BCU Cluj / Central University Library Cluj
În crîng păsarelele tac,
Drumețe așteaptă,
Afla-vei și tu după plac,
Hodina cea dreaptă.*

C. TEODORESCU.

DE LA STOCKHOLM LA VISBY

Vaporul pentru insula Gotland e gata de plecare. Oamenii de serviciu trag puntea pe uscat și ne lasă în grija valurilor, care leagănă ușor vasul, liberat de lanțurile ce-l țineau aproape de pămîntul negru.

Se dă semnalul și vaporul pornește în spre sud. Apele bătute de soare clocotesc în urma lui, apoi se'nchiarbă în valuri ce se înșiră în chip de poloage cosite în livadă de aur și tremură tot mai domol, pînă ce se îneacă, învinse de liniștea văltoirii.

De pe colina de lingă care am pornit, vechea biserică «Riddarhohn» pare că ne petrece în calea noastră peste ape și orologiile din turnurile ei seamănă cu niște ochi ce caută departe, în patru părți a lumii.

Zidurile ei de cărămidă, înnegrite de vreme și fără de nici o po-doabă, nici nu dau de bănuit că între ele au încăput și dorm regii Suediei, închiși în sicriuri bogate, alături de armuri și steaguri ce-au fost martore gloriei și vitejiei lor.

Stockholmul rămîne mereu în urmă, înecat în lumina piezișă a soareluî, care stă gata să s'ascundă după dilne, iar coloanele de fum ce isvoresc din coșurile fabricilor, par ca niște balauri cu solzi de aramă, ce se sbat, se împletesc, sugrumîndu-se unii pe alții prin văzduhul purpuriu.

Peste puțin vaporul cotește la stînga și acum plutim în brațul «Mälaren» ale căruî maluri stîlcoase, cu piniî lor niși de aurul razelor soarelui, se strîng tot mai mult asupra pînzei de ape. Unde și unde se văd vile, care se ridică țanțoșe printre copaci, orî colibe, ce stau smerite aproape de valuri. Și cînd trece vaporul, bărcile ce se legănau ațipite la maluri, tresar, se smucesc, ca și cum ar voi să pornească în rătăcire peste oglinda apelor, în care tremură chipul brădetului molcomit în liniștea apusului.

S'a înmurgit, cînd vaporul își contenește mersul. Sîntem la strîmtorile din Södertelge, unde vasul e închis între stăvilare, spre a nu fi dus de curent și, încetul cu încetul, înaintăm, din stăvilar în stăvilar, care se ridică, unul cîte unul, și apoi iarăși se închid în urma noastră, oprind năvala apelor ce aleargă în spre mare.

De pe malurile atît de apropiate, copii și femei ne întind covrigi, fructe, flori și ne îndeamnă să cumpărăm «că-i mult pînă la Visby și nici acolo nu e marfă mai bună ca la Södertelge». Ciți-va Englezî, care habar n'au de cele ce spun micii negustori, răspund mereu «o, yes» și prind a ronțai la covrigi, pe cînd un bătrîn, care o rupe puțin în limba lor, s'a apropiat de ei și se căznește să le explice, că așa covrigi nu se găsesc în toată Suedia.

După vre-o cincî-spre-zece minute de plutit în apele canalului de la Södertelge, iată că eșim în largul Mării Baltice.

Un vînt rece ne isbește și mirosul puternic al apelor, face ca mulți dintre pasageri să se coboare în cabine.

Acum marea urlă din nesfîrșitul neamurilor de valuri și deodată cerul își închide luminile supt norii negrii, care fierb, se zbuciumă ca și cum ar fi alte potopuri de ape infuriate acolo sus.

Același bătrîn se apropie de noi și ne prevestește că ne va prinde o furtună grozavă, asigurîndu-ne în același timp, că n'are să ni se întîmple nimic, «căci doar călătorim cu un vapor Suedez».

Vasul naintează acum prin întuneric și aci sue, aci coboară peste valurile uriașe, ce adîncurile vîltoirii ridică împotriva-î, ca și cum ar

fi răsvrătite de îndrăsneala ce-au avut nimicurile de oameni, ca să s'avinte peste împărăția lor. Și mugetele lui puternice, dureroase se pierd în urletul mării; nu mai întâlnesc eco în singurătatea apelor.

Vîntul care suflă turbat, isbindu-ne cu picăturile mari de ploaie, ne face să ne coborîm în cabine, unde simțim mereu repezirea furi-oasă a valurilor, ce se sfarmă în coastele vaporului.

Și noaptea întregă nu închidem ochii de bocetile furtunii pînă ce s'apropie sosirea zilei, cînd ca prin farmec, adorm și vînturi și ape.

Se împart norii și focul roșiatic al dimineții cuprinde și marea și văzduhul. Lumina se întărește și mai mult și iată că la răsărit sulii de foc țîșnesc din potopul de ape și peste puțin soarele se uită iarăși peste lume.

Acum marea, mereu suspinînd, pare un întins deșert cu nisipuri de aur cu care se joacă adierea ușoară a vîntului. E ora 4 de dimineață cînd vaporul se oprește. Sîntem la Visby. Vechiul oraș se ridică în fața noastră scaldat în lumina soarelui, cu casele lui dese, înfipite în povîrnișul dealului și dintre care răsar, unde și unde, coloane și dărîmături de zidiri mari negre, ce par a cerși mărirea de altă-dată.

De jur în prejur e străjujit de ziduri groase de piatră, ale căror turnuri patrute se ridică mîndre spre cerul albastru, ca și pe vremea cînd veghea întru apărarea bogăției harnicilor negustori.

În partea de Miază-zi, coasta insulei Gotland «Klint-ul», cum o numesc locuitorii de acolo, se ridică în chip de perete, în fața mării, iar jos, unde isbesc valurile, sta înșirate stînci calcaroase, de forme foarte ciudate, pîrînd ca niște monștrii, ce păzesc să nu s'apropie nimeni de mal. De-asupra cioporul de brazi se clatină ușor și pare că s'au adunat să privească la marea ce mereu le sapă țărîmul, chemînd, rînd pe rînd, cite unul din ei acolo jos, în sfada valurilor.

Încă din veacul al XII-lea, locuitorii insulei Gotland colinda Marea Baltică cu corăbiile lor și făceau schimbul de mărfuri între Peninsula Scandinavică și țările Europei. Tot ei fură cei dintîi care fondară așa numita «curte» în marele tîrg al Slavilor, Novgorodul, pentru mărfurile care soseau din Asia, cum și pentru împăcarea diferitelor neînțelegeri dintre negustori.

Peste puțin orașul Visby ajunsese, din cauza pozițiunii lui naturale, ca să ștea în fruntea porturilor Mării Baltice.

Acum poposeau aci corăbiile venite din apele încropite ale Sudului: din Spania, din Sicilia, din Elada, din Egipt.

Aci se adunară negustorii și alcătuiră o lege prin care se asigura comerțul pe ape și care multă vreme fu respectată.

Bogățiile veneau din toate părțile pămîntului, în cît negustorii,

temîndu-se de vr'o năvălire streină, ridicară acele ziduri uriașe ce de-atîtea veacuri stau în picioare și vorbesc de trecutul mare și îndepărtat al orașului ce apărau.

Atrași de bogăție, se așezară aci mulțime de călugări catolici din toate ordinile, căci negustorii puteau plăti cu aur mult greșelile lor, spre fericirea celor ce le făgăduiau mijlocire pe lângă A-tot-Puternicul pentru mîntuirea sufletelor. Nu mai puțin de 16 mănăstiri mari cu ziduri de piatră, adevărate cetăți, se ridicau pe acele vremuri în Visby.

Dar, cînd se ridicară orașele germane de nord, Visby trebui să decadă și Lübeck-ul stete apoi în fruntea comerțului. La 1361, Valdemar Atterdag, regele Danemarcei, purtă foc și sabie peste fostul stăpînitor al Balticeii, dărimă bisericile, care stau părdalnice pînă azi, culese toate bogățiile și le încărcă pe corăbii, spre a le duce în țara lui.

«Dar marea, care ne era prietenă, spune 'nsoțitorul nostru, un bătrîn fost marinar, nu l'a răbdat să ne ia avutul, ci i-a 'necat toate corăbiile încărcate cu aurul nostru». «Și tot nouă o să ni-l aducă valurile la mal».

Intrăm în oraș pe poarta din spre răsărit de-asupra căreia se ridică unul din cele 38 de turnuri ale zidurilor încojurătoare, numit «turnul fecioarei» (Lungfrutornet), unde ni se spune că a fost zidită fecioara care a trădat secretele cetății regelui Valdemar.

Aceste turnuri, foarte curioase, pornesc de la pămînt, avînd aparența că ele au fost zidite întîiu și apoi s'au unit prin ziduri și se înalță pînă la 20 de metri, păstrînd aceeași formă dreaptă, fără de mic un briu ori podoabă.

Înaintăm pe stradele strîmte și întortochiate, așternute cu lespezi calcaroase; printre casele vechi, acoperite cu olane mușchiuite de vreme. Și mi se pare că suntem într'o cetate pustie, părăsită, unde niscăi-va călători s'au aciuiat între dărimături, pînă una alta. Unde și unde întîlnim cete de lucrători, care se scoboară la munca grea din port, ori se'ndreaptă spre minele de aramă din partea de Apus-Miază-zi a orașului. Cite-o prăvălie ori local de petrecere își deschide obloanele-î hărbuite, ca ochii deșteptați de lumina zilei, care înteste iarăși lupta și învălmășagul vieții.

Colindăm mereu pe la toate ruinele, peste care se joacă razele arzătoare ale soarelui. Aci ne oprim în fața unei bis rici din care n'a mai rămas de cît fațada și coloanele, care susțineau bolta, supt care s'or fi învăluit cîntece și-or fi tremurat lumini și spre care s'or

fi îndreptat ochi învinși de dureri. Dincolo intrăm pe sub arcadele vechiului castel «Visborg» ale cărui ziduri acum sunt încununete de tufe de porumbar și de soc.

Și pretutindeni, pe pereții tuturor ruinelor, întâlnim inscripția care spune: «Nu v'atingeți de ziduri și nu le stricați». «Lăsați-le să povestească, mai departe, despre mărirea și hărnicia părinților voștri».

Îeșim în fine pe poarta din spre Miază-zi și înaintea noastră se întind poene pe care crește orzul, secara, cartoful și unde femei și bărbați cosesc a doua recoltă de nutreț pentru vite.

Nu departe de poarta orașului, în marginea șoselei albe, ca presărata cu cridă și pe marginea căreia strejuesc pini cu frunzișul întunecat, stă crucea în care e săpat cu litere latine, cum aū pierit aci cei 1800 de «Gotlänskar» (gotlandezi) în luptă cu Valdemar.

Ne apropiem de cosași, pe care salutându-i, ne răspund prietenește «god dag» (bună ziua) și ne privesc blînd cu ochii lor albaștrii și plini de bunătate. Apoi unul din ei ne întreabă «ce gîndim de orașul lor cu zidurile alea ciudate?». — «E interesant să vezi așa ce-va», le spunem noi.

— «Apoi noi credem că n'o mai fi în nici o parte de lune așa tărîmuri și ne fîlim cu ele». «In fie-care an primăria noastră hotărîște cite o sumă de bani, ca să se îngrijască spre a nu cădea nici o piatră de la locul ei». Și pe cînd el ne vorbea ast-fel, eu mă gîndeam că noi, Romîni, pare că într'adins căutăm să ne scăpăm cît mai repede de acele ruine ce-ar trebui să povestească mereu. «despre mărirea și hărnicia părinților noștri».

D. N. CIOTORI.

SONET

*Mindria 'n tine o socoți stăpină,
Și 'n orî ce-ai zice, lași să se 'nțeleagă,
Că 'n curgerea-î vieața ta întreagă
Neîntrerupt ast-fel o să rămînă.*

*Dar o zimbire, un cuvînt în șagă
Mai dornic spus, un strîns mai cald de mină
Și buzele-ți ca'n vis un nume 'ngîină,
Iar noști de-a rîndul mintea ți-î pribeagă.*

*Îți uiți de tot; ca umbra ce se ține
Necentenit pe urma ta 'n tot locul,
Icoana ei de-apururea-î cu tine.*

*Cînd, pentru-o vorbă aruncată ție,
Te bucuri orî îfi blestemî nenorocul,
O spune: unde-î vechea ta mîndrie?*

EUGEN CIUCHI.

LA FOCURI.

— ICOANE DIN POPOR —

E 'n toamnă, între sfințelor Mării. Finul stă în clăi cu țarcuri în jur și pe livezile islăjite pasc vitele în plină voie. Pinzele s'aũ innălbit pe prunduri de girle, s'aũ binit și făcute vălătuc, s'aũ grămădit în lăzi. Flosul și cinepa de vară s'aũ scos de mult din topile, s'aũ spălat și zvintat și melița a prefăcut mănușile bătoase în fuioare ca mătasa de moî. Și lina s'a pieptănat și dărăcit, și caierele așteaptă acum să povestască fusului povești din «Inșiră-te mărgărite».

Prin ogrăzi fișie coasa, trîntind la pămînt otava verde și grasă. Rezemați în coporiie, oamenii trag în liniște un fum de țigară și mai staũ așa de vorbă, c'a dat Dumnezeu un an bun, cu ploî destule și cu soare la timp și s'a făcut iearbă multă și pometuri de tot felul. de zimbesc grădinile și crește inima 'n om, cînd stă și privește la ele.

Tălăcănind din clopote și pufnind greoiu din nări, de sătule ce sînt, vin cemetii de vaci de pe cîmp și de pe dealuri. În urma lor sar, joacă, zic din fluier, orî din frunze, copii, băieți și fete la un loc, cu sînurile doldura de alune, cu trăistuțele pline de bureți și de minătărci.

Din jos, din spre ferestruu, umplu drumurile buștenari, cu cărligele la spinare și uzi learcă de apă în care aũ șezut o zi întreagă. Pela puțuri scîrție des cumpăna și donițele pline cu apă sbor ca niște fulgi în mîini de fete mari, iar prin curți se ridică în sus fumul ușor, eșit din lemnele de brad, de sub tuciul zorit.

Lumina zilei se stinge încet, încet, iar amurgul dă năvală, deschizînd cărare întunericului, care pîndește prin văi și prin tufisuri.

Pe cerul senin, odată cu albul lunei, încep a se ivi cue de argint. Și pe marginea uliților, cît e satul de mare, pîlpesc acum luminî: is focurile. Cine nu le cunoaște și cine din cîți aũ călcat pămîntul satului în timpul ăsta, n'a simțit cum îi tresaltă inima, la o viață nouă și necunoscută pînă atuncî?

Acum cînd zilele-s măi scurte, dar încă frumoase și cînd nu-î altă treabă de făcut la casă, fetele prind furcile în briu, se string la cite o răs-pintie și torc fire subțiri, de urzială, pe care colo măi în inima

ernei, vor alege florile de fir, pe fotele de sărbătoare. Și tot acum, cînd s'au spart stîmile și aū tulit în vale mulți ciobani și văcari de peste vară, cînd e apa mare și bună de adus bușteni, cînd bate iarna la ușe și cere stîjenii de lemne în curte, și multe rindueli de făcut la casă, staū și flăcăii mai pe lângă sat. Și cum muncesc din răsputeri toată ziua și nu le place nici să se culce odată cu găinele și cu babele, iaū cîte o bită în mînă și săricele în spinare și se îndreaptă pe la focuri, vorba cîntecului:

«Foicică trei lăstare!
 «D'ar veni toamna mai tare.
 «Să-mi iaū sarica 'n spinare
 «Și cîsmuțelē 'n picioare,
 «Să plec seara pe răcoare,
 «Să mă duc la șezătoare,
 «Unde-mi se strîng fetișoare,
 «Să le mușc de buzișoare!»

Și tot acum în toamnă, cînd lăunarii de la grădină aū amuțit și cînd aū plecat mulți din streinii, cari duc cu ei pînă 'n creștetul munților obiceiurile și plăcerile de cari nu se pot despărți, ce le mai rămîne celor doritori de petrecere, de cît să se plimbe seara pînă tirziū, în răcoarea plăcută dintre pădure și ape curgătoare, pe drumurile cu focuri dese, pe margini.

În partea de jos a satului, spre cazarmă, pe bolovanii mari grămădiți în jur și pe tălpițe de lăturoi staū fetele lipite des una de alta și torc. S'au adunat și flăcăii, unu cite unu, s'au tolănit prin boziile de pe alături și 'ngrijesc de foc și de ale mîncărei...

În liniștea sereii, vin scîrțîind greoi de la Muscel, căruțe 'ncărcate cu porumb și cu dovlecii. Flăcăii se pun d'a curmezișul drumului. Căraușii opresc boii și, mai de voe, — mai de nevoe, plătesc vamă din povara căruței; iar de se face vre-unul într'o ureche și trece înainte! copiii se atîrnă de codirlă și scot porumbii cu nemiluita.

Picioicile s'au istovit prin holde; prune nu mai sînt în jur, nici țapuși pe la garduri și nu zice nimeni nimic, c'ășa-î în toamnă, cînd sînt oamenii mulțumiți de rodul și munca de peste vară și bine pregătiți pentru iarnă.

Cînd s'au copt porumbii, fetele prind fusele în caer, scot furcile din briū și le reazemă binișor de tălpițe. Se așează apoi înturtușița pe lingă foc, iaū porumbii repede în mîini, îi frîng în două și împarte fiecare cu cine vrea: prilej de vorbă, de glume și de desmierdări. că doar n'or sta, așa ca sfinții, uitîndu-se unii la alții, numărînd boabele desgheocate și ascultînd cum le ronțăe în dinți!?... Și dacă vor juca și ele nițel pe genunchii la flăcăi, n'o cădea cerul, nici n'o

crăpa fiecare în Floarea Bălașii, de care nu s'apropie unul c'um pic de dragoste, dar împunsături primește ea de la toți, c'asa-i cînd îm-bătrînește o fată urită și săracă!...

Tăcerea nopței e stăpînă acum pe cuprins. Numai colo, sus, pe dealuri, răsună glas de bucium, chiote și lătrături prelungi; în grădina Țintoiului oacăne brotăcei, iar pe drum se aude vorbă amestecată cu ris. Pilcu:î-pilcuri, vin ciocoi, streini or localnici, la foc. Flăcări sar în sus, iar cîteva fete s'aũ repezit în casă și aduc scăunașe mici și lungi, or de cele rotunde, cu cite trei picioare, între cari se mestecă mămăliga.

Și la așa oaspeți rari, cei de la foc le dau, cu toată inima, alune, prune și pecioici coapte, le dau deslușiri la toate cite întrebă. ba încă, — după puțin cîr-mir, — fetele le fac și voia asta și încep cîntecul :

— «Somn mî-e maică ș'ași dormi

of!

Și n'am pat d'a hodini,

mă!»

— Du-te fiică, du-te fiică

Și te culcă,

of!

Du-te 'n patu tată-tău!»

— «Eũ acolo nu m'oiũ duce,

Că e pat de om bătrîn

Și miroase-a flori de fîn!»

Și cîntecul răsbate pînă departe, purtînd cu el dulceața versului ieșit prin buze moî de fete mari :

— «Somn mi-e maica și-ași dormi

of!

Și n'am pat d-a hodini

mă!»

— «Du-te fiică, du-te fiică

Și te culcă

of!

Du-te 'n patu frate-tău!»

— «Eũ acolo nu m'oiũ duce,

of!

Că e pat de frățior,

Miroas' a flori de mohor!»

Cucoanele bat pămîntul cu virful ghetelor și 'ngină după fete cîntecul ăsta dulce subțiratec :

— «Somn mi-e maică și-ași dormi

of!

Și n'am pat d-a hodini

mă!»

— «Du-te fică, du-te fică
 Și te culcă
 of!
 Du-te 'n patu soru-ti!»
 — «Eū acolo nu m'oiū duce,
 of!
 Că e pat de soră mare
 Și miroas' a florī de soare!»

(Va urma).

M. LUNGEANU.

C R O N I C A

Necrolog. — *A încetat din viață, fără veste, cunoscutul autor al mult discutatei drame «Manasse», Ronetti-Roman. Ecreū prin origină și simțire, a scris în limba românească încercări poetice (poemele Radu și Ican, fragment) și acea dramă care mai ales a pus în vedere, pe lângă toate defectele, talentul său incontestabil, admirat chiar și de scriitorii de valoare unui Caragiale. Însă prin tendinți și idealuri, pe care avea tăria morală să nu le ascundă, el nu aparține literaturii noastre naționale, ci aceleia scrisă de străini în graiul nostru.*

*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De la Anul nou încoace, «Neamul Românesc» apare de trei ori pe săptămână, publicând și literatură, spre a compensa pe cetitorii săi pentru dispăruta «Floarea Darurilor». În n-rul de la 9 Ianuarie, citim și o poezie «Către Pegas» a d-lui Al. Cișeșanu, de 'sigur un «nou talent» pe care nu ne vom pricepe a-l «atrage» de dragul unor strofe originale ca:

«Floare nouă să culegem
 «O pornim pe cîmpul *vechi*»,
 «Ce te sperii roib cu aripi
 «Și de ce dai din *urechi*?»

Unic răspuns.

Reprivind — cu ochi micșorați de patimă — vechiul an literar, dd. N. Iorga și I. Chendi, foști colegi și «prieteni», ajung la aceleași păreri cu privire la activitatea mea în această revistă. Faptul, de și nou, nu mă miră: aceleași cauze provoacă, în aceleași împrejurări, aceleași efecte și dd. N. Iorga și I. Chendi mă judecă acuma din aceleași motive *personale*, în aceleași condiții neprielnice seninei judecăți.

I. SCURTU.

„MINERVA“
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut:

CLIPE DE LUNIȘTE

DE

AL. VLAHUȚĂ

PREȚUL LEI 1.50

De Vânzare la toate Librăriile

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei”

PE 1908

Este al X-lea an de apariție al acestei utile și foarte frumoase publicațiuni periodice. Este, fără îndoială, cel mai prețios Calendar, recunoscut astfel de toate ziarele și revistele române. Neîntrecut ca execuție tehnică, împodobit cu cele mai reușite icoane din viața culturală și politică, coprinzător de multe și variate articole literare și științifice. Calendarul „Minervei” și-a câștigat în viața cetitorilor români un loc stabil. Conține șase planșe artistice. *Familia Regală* și *Familia princiară*. Apoi patru foi artistice de nemuritorul maestru Grigorescu dintre care una în 3 culori *Logofeteasa*, una în 2 culori *Dela pășune*, *Primăvara* și *Car cu boi* cele mai frumoase

■ ■ ■

perle ale maestrului

■ ■ ■

Calendarul este consacrat operelor neîntrecutului GRIGORESCU, după a cărui tablouri s'a reprodus

■ ■ ■

peste 150 de bucăți.

■ ■ ■

PREȚUL LEI: 1.25

DE VÂNZARE LA TOATE LIBRĂRIILE